

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของเช็งกั๊ที่ได้เสนอองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ไว้ 5 ประการ ได้แก่ ความเป็นบุคคลรอบรู้ แบบแผนความคิด วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีความมุ่งหมายในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรได้แก่ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 326 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้และมอร์แกน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง 177 คน เป็นผู้บริหารทั้งหมด 20 คน และครู 157 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากร แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาและในการสร้างเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน ช่วยตรวจสอบและเสนอแนะข้อบกพร่อง แบบสอบถามที่สร้างมาแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหาร จำนวน 2 คน และครู จำนวน 28 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.954 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนเทศบาล 1 บ้านท่าหิน โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกวีศาราม โรงเรียนเทศบาล 3 วัดคลองสายบัว โรงเรียนเทศบาล 4 วัดเมืองใหม่ โรงเรียนเทศบาลบ้านหมี่

โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองบ้านหมี่ โรงเรียนเทศบาล1 บ้านโคกสำโรง โรงเรียนเทศบาล2 วัดแก้วจันทรากรม โรงเรียนเทศบาล3 อนุบาลเทศบาลตำบลโคกสำโรง และโรงเรียนเทศบาล1 (ชอย 6) เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครู แล้วดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 177 ชุด ตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ ถึง 2 มีนาคม 2550 ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 177 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทำบรรณานุกรมและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที(t-test) ค่าสถิติทดสอบเอฟ(F-test) ค่าสถิติทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย พร้อมทั้งการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ด้วยการทดสอบที

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด 177 ชุด ครูเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีถึงปริญญาตรีมากที่สุด มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป และเป็นครูที่ปฏิบัติงานที่อยู่ในสถานศึกษานานกลาง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเป็นบุคคลรอบรู้ ด้านแบบแผนความคิด ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการเรียนรู้เป็นทีม เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้านมีดังนี้

1.1 ด้านความเป็นบุคคลรอบรู้

บุคลากรมีการรับรู้การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านความเป็นบุคคลรอบรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าบุคลากรมีความคิดและการกระทำที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ใช่แค่ผลประโยชน์ส่วนตนเป็นอันดับแรก และมีความสามารถในการควบคุมสภาวะจิตใจของตนเองให้บรรลุเป้าหมายของชีวิตเป็นอันดับสุดท้าย

1.2 ด้านแบบแผนความคิด

บุคลากรมีการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านแบบแผนความคิดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า บุคลากรคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลักเป็นอันดับแรก และมีทักษะในการถามเป็นอันดับสุดท้าย

1.3 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม

บุคลากรมีการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการ เรียนรู้ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า บุคลากรมีความเต็มใจและพร้อมที่จะทุ่มเทแรงกายเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวิสัยทัศน์ โดยไม่มีการควบคุม มากเป็นอันดับแรก และวิสัยทัศน์ของบุคลากรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ สถานศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย

1.4 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม

บุคลากรมีการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการ เรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า บุคลากร มองเห็นเพื่อนร่วมงานเป็นกัลยาณมิตรเป็นอันดับและรู้สึกเบื่อหน่ายกับงานที่ทำในแต่ละวัน เป็นอันดับสุดท้าย

1.5 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

บุคลากรมีการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการ เรียนรู้ด้านการคิดอย่างเป็นระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า บุคลากรเข้าใจว่าทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์กันเกี่ยวโยงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบมากเป็น อันดับแรก และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสถานศึกษามากเป็นอันดับสุดท้าย

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การ แห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป น้อย คือ ด้านความเป็นบุคคลรอบรู้ ด้านแบบแผนความคิด ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้าน วิสัยทัศน์ร่วม และด้านการเรียนรู้เป็นทีม เมื่อพิจารณาแยกรายด้านดังนี้

2.1 ด้านบุคคลรอบรู้

บุคลากรมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่ง การเรียนรู้ด้านความเป็นบุคคลรอบรู้โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า บุคลากรมีความคิดและการกระทำที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ใช่แค่ผลประโยชน์ส่วนตนมาก ที่สุด และสามารถในการควบคุมสภาวะจิตใจของตนเองให้บรรลุเป้าหมายของชีวิตเป็นอันดับ สุดท้าย

2.2 ด้านแบบแผนความคิด

บุคลากรมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่ง การเรียนรู้ด้านแบบแผนความคิดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า บุคลากรคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลักเป็นอันดับแรก และมีทักษะในการถาม เป็นอันดับสุดท้าย

2.3 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม

บุคลากรมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านวิสัยทัศน์ร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า บุคลากรมีความเต็มใจและพร้อมที่จะทุ่มเทแรงกายเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวิสัยทัศน์ โดยไม่มีการควบคุม มากเป็นอันดับแรก และวิสัยทัศน์ของบุคลากรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย

2.4 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม

บุคลากรมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า บุคลากรมองเห็นเพื่อนร่วมงานเป็นกัลยาณมิตรมากที่สุดเป็นอันดับแรก และรู้สึกเบื่อหน่ายกับงานที่ทำในแต่ละวันเป็นอันดับสุดท้าย

2.5 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

บุคลากรมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการคิดอย่างเป็นระบบโดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าบุคลากรคาดหวังที่จะไม่ละเลยปัญหาเล็กๆ เพราะอาจก่อให้เกิดผลเสียอันยิ่งใหญ่ได้มากเป็นอันดับแรก และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสถานศึกษามากเป็นอันดับสุดท้าย

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี มีดังนี้

3.1 บุคลากรที่มีตำแหน่งและอายุต่างกัน มีการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 0.01 ตามลำดับ

3.2 บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษาต่างกันมีระดับการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี มีดังนี้

4.1 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 บุคลากรที่มีอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษาต่างกันมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงการรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี มีประเด็นสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี มีการรับรู้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก เช่นเดียวกับฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่ามีสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก (สุภาวดี เพ็ชรสกุล, 2546, บทคัดย่อ) และบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี มีความคาดหวังที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้มาก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (บุปผา พวงมาลี, 2542, บทคัดย่อ) ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าบุคลากรฝ่ายการศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ต่างก็มุ่งหวังที่จะนำแนวคิดเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้มาพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาดังที่ประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลายที่ได้นำองค์การแห่งการเรียนรู้มาเป็นนโยบายหลักในการสร้างสถานศึกษา (สมชาย เทพแสง, 2548, หน้า 40-41) อีกทั้งปัจจุบันการศึกษาไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาองค์การโดยรวม การบริหารทรัพยากรและเทคโนโลยี การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การบริหารงบประมาณ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่หน่วยราชการรวมถึงสถานศึกษาดังก็มีนโยบายในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีขวัญกำลังใจ เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้ค่าตอบแทนกรณีพิเศษ การให้เงินประจำตำแหน่ง การให้วิทยฐานะ ฯลฯ ดังนั้น จึงทำให้บุคลากรมีการตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง

2. บุคลากรของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี ผู้บริหารและครูมีการรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีระดับการรับรู้และความคาดหวังมากกว่าครู ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรีมีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นผู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้ครูนิยมชมชอบ เป็นแบบอย่าง มีความไว้วางใจในตัวผู้บริหารมากขึ้น ครูก็ยอมปฏิบัติตามแนวทางผู้บริหารที่ตนนิยมมากขึ้น (สุพล พุฒคำ, 2547, หน้า 28) ทั้งนี้ขัดแย้งผลงานวิจัยของ สุภาวดี เพ็ชรสกุล (2546, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังขององค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล ซึ่งพบว่า บุคลากรระดับผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง และระดับปฏิบัติการ ต่างก็มีความคาดหวังของ

องค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมากไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้บุคลากรที่อายุต่างกันมีการรับรู้แตกต่างกัน โดยที่บุคลากรที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมีการรับรู้มากกว่าบุคลากรที่อายุต่ำกว่า 30 ปี ในด้านความเป็นบุคลลรอบรู้ วิสัยทัศน์ร่วมและการเรียนรู้เป็นทีม ดังเกศา รักษาติ (2549, หน้า 194) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อรู้สึกอยากเรียน เมื่อเรียนรู้ว่าผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดียังนี้ บรรยากาศและผลลัพธ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพสูงมาก ในความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคาดหวังไม่ต่างกัน แสดงให้เห็นว่าบุคลากรแต่ละกลุ่มมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี พบว่าการรับรู้กับความคาดหวังมีความสัมพันธ์กันทางบวก นั่นคือ เมื่อบุคลากรมีระดับการรับรู้ในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมากแล้ว บุคลากรย่อมมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมากเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าบุคลากรมีความตั้งมั่นเพียรพยายามที่จะพัฒนาตนเองตามแนวคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น เพื่อให้บุคคลได้มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ดังกล่าวแล้ว ทุกคนในองค์การต้องเป็นบุคคลเรียนรู้ และหากคนในองค์การจำนวนหนึ่งไม่เป็นบุคคลเรียนรู้ องค์การนั้นจะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ไม่ได้ (วิจารณ์ พานิช, 2547, หน้า 6)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ความเป็นบุคลลรอบรู้ แบบแผนความคิด วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้มีการนำแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้เผยแพร่สู่วงการทางการศึกษาไปเป็นนโยบายหลักและใช้ในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นบุคคลเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนต่อไป

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะจะเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรได้เรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทำให้บุคลากรทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสามัคคีกันอันจะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามากขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. การรับรู้และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลทั่วประเทศ หรือสังกัดอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้สู่วงการทางการศึกษา

2. สภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น เนื่องจากปัจจุบันแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้นั้นมีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ไว้อย่างมากมาย ซึ่งจะทำให้ทราบสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้อย่างหลากหลายมุมมอง